Neljapäev, 11. märts 2021

P9_TA(2021)0087

Opositsiooni ja kodanikuühiskonna vastu suunatud kollektiivsed kohtuprotsessid Kambodžas

Euroopa Parlamendi 11. märtsi 2021. aasta resolutsioon opositsiooni ja kodanikuühiskonna vastu suunatud kollektiivsete kohtuprotsesside kohta Kambodžas (2021/2579(RSP))

(2021/C 474/13)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kambodža kohta, eriti 14. septembri 2017. aasta resolutsiooni Kambodža, eelkõige Kem Sokha juhtumi kohta ([1]), 14. detsembri 2017. aasta resolutsiooni Kambodža olukorra ja eelkõige erakonna CNRP tegevuse lõpetamise kohta ([2]) ning 13. septembri 2018. aasta resolutsiooni Kambodža, eelkõige Kem Sokha juhtumi kohta ([3]),

— võttes arvesse nõukogu 26. veebruari 2018. aasta järeldusi Kambodža kohta,

— võttes arvesse 1991. aasta Pariisi rahulepet, mille artiklis 15 on sätestatud kohustus austada Kambodžas inimõigusi ja põhivabadusi, muu hulgas rahvusvahelise kogukonna nimel allakirjutanute poolt,

— võttes arvesse komisjoni 12. veebruari 2020. aasta otsust ([4]) peatada alates 12. augustist 2020 osaliselt tariifsed soodustused, mis anti Kambodžale Euroopa Liidu kaubanduskava „Kõik peale relvade“ raames,

— võttes arvesse ÜRO inimõiguste ülemvoliniku pressiesindaja 11. septembri 2020. aasta avaldust väljapaistva ametiühingutegelase Rong Chhuni ning veel 24 inimõiguslase ja keskkonnakaitsja vahistamise kohta ([5]),

— võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 2. märtsi 2021. aasta avaldust opositsioonitegelaste vastu suunatud kollektiivsete kohtuprotsesside kohta,

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni konventsiooni ühinemisvabaduse ja organiseerumisõiguse kaitse kohta,

— võttes arvesse rahumeelse kogunemise ja ühinemise õiguse eriraportööri, naiste ja tütarlaste diskrimineerimise töörühma liikmete ning arvamus- ja sõnavabaduse eriraportööri 16. novembri 2020. aasta avaldust kodanikuühiskonna mahasurumise ja inimõiguste kaitsjate vastu suunatud rünnakute kohta Kambodžas,

— võttes arvesse Euroopa Ühenduse ja Kambodža Kuningriigi vahel 29. aprillil 1997 sõlmitud koostöölepingut ([6]),

— võttes arvesse Kambodža karistusseadustikku,

— võttes arvesse ELi 2008. aasta suuniseid inimõiguste kaitsjate kohta,

— võttes arvesse 10. detsembri 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,

— võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti,

— võttes arvesse Kambodža inimõiguste olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööri Rhona Smithi 25. novembri 2020. aasta avaldust,

---

([1]) ELT C 337, 20.9.2018, lk 99.
([2]) ELT C 369, 11.10.2018, lk 76.
([3]) ELT C 433, 23.12.2019, lk 128.
([4]) Komisjoni 12. veebruari 2020. aasta delegeeritud määrus (EL) 2020/550, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 978/2012 II ja IV lisa seoses määruse (EL) nr 978/2012 artikli 1 lõikes 2 osutatud korra ajutise peatamisega Kambodža Kuningriigist pärit teatavate toodete suhtes (ELT L 127, 22.4.2020, lk 1).
([5]) https://www.ohchr.org/FR/HRBodies/HRC/Pages/NewsDetail.aspx?NewsID=26223&LangID=F
([6]) ELT L 269, 19.10.1999, lk 18.

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et 2020. aasta novembris süüdistati vähemalt 137 isikut selles, et nad olid seotud laialisaadetud opositsioonilise Kambodža Rahvusliku Päästmise Parteiga (CNRP), eesmärgiga esitada neile karistusseadustiku artiklite 451, 453, 494 ja 495 alusel poliitiliselt motiveeritud süüdistusi kihutustegevuses, vandenõudes ja riigivastastes rünnakutes;

B. arvestades, et 1. märtsil 2021 mõistis Phnom Penhi linnakohus CNRP üheksa kõrgeimat juhti süüdi „katses korraldada riigipööre valitsuse kukutamiseks“, kuna nad olid 9. novembril 2019 püüdnud Kambodžasse naasta;

C. arvestades, et CNRP endine esimees Sam Rainsy püüdis 2019. aastal Kambodžasse tagasi pöörduda; arvestades, et talle määrati maksimaalne vanglakaristus – 25 aastat; arvestades, et koos Sam Rainsyga mõisteti süüdi Mu Sochua, Eng Chhay Eang, Ou Chanrith, Ho Vann, Long Ry, Men Sothavrin, Tiolung Saumura ja Nuth Romduol; arvestades, et kõiki süüdimõistetuid ähvardab 20–25-aastane vanglakaristus; arvestades, et neilt on võetud õigus hääletada ja kandideerida valimistel;

D. arvestades, et opositsioonipoliitikute üle mõisteti kohut tagaselja, sest neil ei lubatud Kambodžasse tagasi pöörduda, et end kohtus kaitsta;

E. arvestades, et kuigi kohtud neid juhtumeid kiiresti menetlevad, on endiselt peatatud kohtumenetlus CNRP endise esimehe Kem Sokha suhtes, kes vabastati kautsjoni vastu piiravatel tingimustel, ning tema taotlused menetluse jätkamiseks on tagasi lükatud;

F. arvestades, et 2019. aasta juulis mõistis kohus Kambodža Rõivatööstussektori Töötajate Demokraatliku Liidu (CCAWDU) vastvalitud presidendi Kong Atithi tagaselja süüdi tahtlikes vägivallaaktides seoses 2016. aasta bussijuhtide meeleavaldusega ettevõtte Capitol Bus Company vastu; arvestades, et Kong Atithile määratud kolmeaastase tingimisi karistuse tõttu ei saa ta enam töötada ametiühingujuhina;

G. arvestades, et 31. juulil 2020 vahistasid ametivõimud sõltumatu Kambodža Ametiühingute Konföderatsiooni presidendi Rong Chhuni tema Phnom Penhis asuvas kodus ilma vahistamismääruseta, ning arvestades, et 1. augustil 2020 esitati talle Kambodža karistusseadustiku artiklite 494 ja 495 alusel süüdistus „kuriteole kihutamises“; arvestades, et seejärel paigutati ta eelvangistuseks Phnom Penhi korrektsioonikeskusesse nr 1;

H. arvestades, et 2020. aasta novembrist 2021. aasta veebruarini toimunud kollektiivsete kohtuprotsesside käigus ei esitatud ühtegi usaldusväärset süütõendit; arvestades, et süüdistatavatel ei lubatud viibida oma kohtuprotsessidel; arvestades, et avalikkus jäeti kohtumenetlusest suures osas kõrvale; arvestades, et on teateid selle kohta, et süüdistatavad on vaidlustanud kohtumenetluses kasutatud väidetavad ülestunnistused, väites, et need allkirjastati või kinnitati pöidlajäljega survestatuse olukorras ja ilma seadusliku esindaja kohalolekuta;

I. arvestades, et Phnom Penhi linnakohtu algatatud kohtumenetlused rikuvad Kambodža karistusseadustikus ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti artikli 14 lõike 3 punktis d sätestatud õiglase kohtumenetluse menetluslikke ja sisulisi nõudeid;

J. arvestades, et Kambodža valitsus on alates 2017. aastast võtnud mitmeid repressiivseid meetmeid, mis piiravad poliitilist osalust ja valimisõigusi riigis, viies eemale demokraatlikult arenguteelt ja luues autoritaarse riigi;

K. arvestades, et 16. novembril 2017 teatas ülemkohus CNRP laialisaatmisest;

L. arvestades, et 2018. aasta valimised Kambodžas ei vastanud demokraatlike valimiste rahvusvahelistele miinimumstandarditele ja võimaldasid valitseval erakonnal Kambodža Rahvaparteil (CPP) võtta täieliku kontrolli kõigi kohtade üle nii Senatis kui ka Rahvuskogus, luues seeläbi de facto ilma parlamentaarse opositsioonita üheparteilise riigi;

M. arvestades, et Kambodža ametivõimud on teatanud, et järgmised kohalikud valimised toimuvad 5. juunil 2022 olukorras, kus peamine opositsioonipartei CNRP on endiselt õiguslikult laiali saadetud, selle juhid on süüdi mõistetud ja neil on keelatud poliitikas osaleda ning selle toetajaid ahistatakse, vahistatakse ja nende vastu kasutatakse vägivalda;

Neljapäev, 11. märts 2021

N. arvestades, et ÜRO inimõiguste eksperdid on väljendanud muret Kambodža kodanikuühiskonnale kehtestatud piirangute karmistamise pärast;

O. arvestades, et 12. veebruaril 2020 otsustas Euroopa Komisjon kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis sätestatud inimõiguste põhimõtete tõsise ja süstemaatilise rikkumise tõttu osaliselt tühistada tariifsed soodustused, mis anti Kambodžale Euroopa Liidu kaubanduskava „Kõik peale relvade“ raames;

1. palub Kambodža valitsusel teha lõpp opositsiooniliikmete, ametiühingutegelaste, inimõiguslaste, meedia ja kodanikuühiskonna esindajate mis tahes ahistamisele ja hirmutamisele ning neile poliitilistel põhjustel esitatud kriminaalsüüdistustele; kutsub julgeolekujõude üles hoiduma tarbetust ja ülemäärasest jõu kasutamisest rahumeelsetel meeleavaldustel osalejate vastu;

2. palub Kambodža ametivõimudel viivitamata ja tingimusteta tühistada Sam Rainsy, Mu Sochua, Eng Chhay Eangi, Ou Chanrithi, Ho Vanni, Long Ry, Men Sothavrini, Tiolung Saumura ja Nuth Romduoli karistused;

3. kutsub Kambodža ametivõime üles alustama tõelise ja kaasava dialoogi kaudu opositsiooniparteide ja kodanikuühiskonnaga rahvusliku leppimise protsessi;

4. kutsub Kambodža valitsust üles vabastama viivitamata kõik inimõiguste kasutamise eest kinni peetud isikud ja loobuma kõigist nende vastu esitatud süüdistustest; rõhutab, et need süüdistused, mis on esitatud rohkem kui 130 isiku vastu, on poliitiliselt motiveeritud ja nende eesmärk on summutada eriarvamused;

5. on vapustatud üha sagenevatest inimõiguste rikkumistest Kambodžas, sealhulgas vägivalla kasutamisest rahumeelsete meeleavaldajate vastu, uute repressiivsete seaduste vastuvõtmisest ning inimõiguslaste, ajakirjanike, opositsiooniparteide aktivistide, keskkonnakaitsjate, üliõpilaste ja tavakodanike vahistamisest rahumeelsete arvamusavalduste eest, ning mõistab need rikkumised hukka;

6. nõuab, et Kambodža valitsus tunnistaks kehtetuks kõik repressiivsed seadused, sealhulgas hiljutised dekreedid ja seaduseelnõud digivaldkonna reguleerimise kohta, mis lubavad valitsusel laiemalt kasutada veebipõhist jälgimist, tsensuuri ja interneti kontrolli, samuti kõik viimasel ajal põhiseaduses, karistusseadustikus, erakonnaseaduses, ametiühinguseaduses, valitsusväliste organisatsioonide seaduses ja kõigis muudes õigusaktides tehtud muudatused, mis piiravad sõnavabadust ja poliitilisi vabadusi ning ei ole täiel määral kooskõlas Kambodža kohustuste ja rahvusvaheliste normidega;

7. kutsub Kambodža ametivõime üles austama kõigi kodanike õigust õiglasele kohtumõistmisele ning väljendus-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabadusele;

8. kutsub Kambodža ametivõime üles viivitamata lõpetama muude ahistamisevormide kasutamise, sealhulgas opositsiooniliikmete kohtuliku tagakiusamise ja hirmutamise;

9. taunib repressiivmeetmete kasutamist tervisekaitse ettekäändel ja tuletab meelde, et COVID-19 pandeemia ohjeldamiseks võetavaid erakorralisi meetmeid ei tohiks kasutada lihtsalt teisitimõtlemise mahasurumiseks;

10. peab murettekitavaks keskkonnaaktivistide üha sagenevat represseerimist; on tõsiselt mures hiljuti keskkonnaaktivistide vastu algatatud kollektiivsete kohtuprotsesside pärast;

11. kinnitab, et Kambodža valimised ei olnud vabad ega õiglased ning Kambodža Rahvaparteid (CPP) ei tohiks pidada riigi seaduslikuks valitsevaks parteiks; rõhutab, et valimised saavad olla tõeliselt vabad ja õiglased vaid siis, kui opositsiooniparteidel lubatakse valimistel osaleda;

12. kutsub Kambodža valitsust üles taastama demokraatia ja tagama, et seadusi kohaldades austataks inimõigusi ja põhivabadusi, mis hõlmab ka pluralismi ning ühinemis- ja väljendusvabadust käsitlevate põhiseaduse sätete täielikku järgimist;

13. peab väga murettekitavaks valitsuse jätkuvaid meetmeid ning ahistavaid samme sõltumatute meediaväljaannete ja ajakirjanike vastu, millega lämmatatakse nende õigust väljendusvabadusele, sealhulgas õigust avaldada arvamust ning saada ja levitada teavet ja ideid ilma avaliku võimu sekkumiseta, ning on sügavalt mures mitme sõltumatut teavet andnud ajakirjaniku vangistamise pärast, kellele on esitatud valesüüdistused;

14. peab kahetsusväärseks asjaolu, et Kambodža valitsus ei täitnud oma kohustust lõpetada tõsised ja süstemaatilised poliitilise tegevuse ning väljendus- ja ühinemisvabaduse rikkumised, mille tõttu otsustas Euroopa Komisjon alates 12. augustist 2020 tühistada osa Kambodžale Euroopa Liidu kaubanduskava „Kõik peale relvade“ raames antud tariifsetest soodustustest; nõuab, et komisjon rõhutaks Kambodža valitsusega suhtlemisel selgelt määratletud inimõiguste võrdlusnäitajaid ning lisaks käesolevas resolutsioonis tõstatatud mureküsimused, sealhulgas kavaga „Kõik peale relvade“ seonduvad küsimused Kambodža ametiasutustega jätkuva tõhustatud koostöö raamistikku; palub komisjonil olukorda tähelepanelikult jälgida ja hinnata kava „Kõik peale relvade“ soodustuste osalise tühistamise mõju kodanikuühiskonna kõige kaitsetumatele osadele;

15. märgib, et käesolevaks aastaks kavandatud Aasia-Euroopa tippkohtumine peaks toimuma Phnom Penhis; on kindlalt seisukohal, et EL ei tohiks Phnom Penhi kohtumise toimumiskohana aktsepteerida, kui Kambodžas ei taastu demokraatia;

16. kutsub ELi liikmesriike üles peatama täielikult kahepoolse rahalise toetuse andmise Kambodža valitsusele ja keskenduma selle asemel kodanikuühiskonna organisatsioonide ja opositsiooniparteide toetamisele;

17. kutsub Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles jälgima inimõiguste olukorda Kambodžas ning tegutsema täielikus kooskõlas ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava ning inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suunistega; palub ELi delegatsioonil ja liikmesriikide saatkondadel Phnom Penhis jälgida kohtuprotsesse ja külastada vanglaid;

18. nõuab, et Kambodža valitsus teeks koostööd ÜRO inimõiguste ülemvoliniku bürooga ja ÜRO erimenetlustega, et võimaldada neil ilma sekkumiseta täita oma volitusi;

19. kutsub Kambodža valitsust üles võtma vajalikke meetmeid, et viivitamata tühistada CNRP laialisaatmine ja ennistada ametisse 5 007 kohalike omavalitsuste volikogude liiget, kes on selle erakonna liikmed;

20. kordab Kambodža inimõiguste olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööri Rhona Smithi üleskutset Kambodža ametivõimudele: avada kodanikuühiskonna tegutsemisruum, kaitsta ja edendada põhivabadusi, sealhulgas kogunemis- ja väljendusvabadust, ning tagada kõigile inimestele õigus õiglasele kohtumenetlusele, mis on garanteeritud rahvusvaheliste inimõiguste normide ja standardite ning Kambodža seadustega;

21. kutsub komisjoni ja nõukogu üles koostama ASEANi piirkonna riikide jaoks tervikliku strateegilise demokraatiaalgatuse ning esitama selle kuue kuu jooksul Euroopa Parlamendile;

22. on seisukohal, et on ülim aeg kehtestada sanktsioonid Kambodža juhtide ja nende majanduslike huvide vastu, kaasa arvatud reisikeelud ja varade külmutamine, nõuab, et nõukogu kiidaks heaks piiravad meetmed Kambodža poliitiliste juhtide ja julgeolekujõudude juhtide vastu, kes vastutavad Kambodžas toime pandud raskete inimõiguste rikkumiste ning opositsiooni laialiajamise ja sellele järgnenud repressioonide eest, ning kiidaks heaks nende majanduslike huve piiravad meetmed, võttes aluseks kogu maailmas rakendatava inimõiguste rikkujate vastase ELi sanktsioonirežiimi;

23. kutsub Euroopa välisteenistust ja liikmesriike üles võtma kiireloomulisi meetmeid, et juhtida eelseisval ÜRO Inimõiguste Nõukogu 48. istungjärgul tehtavaid pingutusi, et võtta vastu jõuline resolutsioon inimõiguste olukorra kohta Kambodžas, pikendada Kambodža inimõiguste olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööri volitusi ning nõuda, et ÜRO inimõiguste ülemvolinik jälgiks inimõiguste olukorda Kambodžas ja annaks selle kohta aru ning kirjeldaks meetmeid, mida Kambodža valitsus peaks võtma oma rahvusvaheliste inimõigustealaste kohustuste täitmiseks;

24. kutsub Euroopa Ülemkogu üles võtma ametliku seisukoha inimõiguste ja demokraatia olukorra halvenemise kohta Kambodžas;

25. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Euroopa välisteenistusele, Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni peasekretärile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Kambodža valitsusele ja Rahvuskogule.